

รายงานการประชุมระหว่างส่วนราชการกับสำนักพิทักษ์ระบบคุณธรรมสำนักงาน ก.พ.
เรื่อง “การปฏิบัติตามคำวินิจฉัยอุทธรณ์และคำวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของ ก.พ.ค.” และ “การ
ออกระเบียบ ก.พ.ค. ว่าด้วยการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้อุทธรณ์ หรือผู้ร้องทุกข์
พ.ศ.”

วันที่ ๒๕ - ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๔

ในการประชุมครั้งนี้ สำนักพิทักษ์ระบบคุณธรรม สำนักงาน ก.พ. จัดขึ้นเพื่อให้ส่วนราชการตระหนัก
ถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของ ก.พ.ค. ที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.
๒๕๕๑ มาตรา ๒๔ โดยมีภารกิจหลักในควบคุมดูแลให้การบริหารงานบุคคลภาครัฐในส่วนราชการพลเรือน
สามัญให้เป็นไปตามระบบคุณธรรมตามมาตรา ๔๒ อำนาจหน้าที่ของ ก.พ.ค. ตามมาตรา ๓๑ มีดังนี้

๑. เสนอแนะต่อ ก.พ. หรือองค์กรกลางบริหารงานบุคคลอื่น เพื่อให้ดำเนินการจัดให้มีหรือปรับปรุง
นโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิทักษ์ระบบคุณธรรม
๒. พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์กรณีถูกส่งลงโทษตามกฎหมายข้าราชการพลเรือนหรือถูกสั่งให้ออก
ราชการตามมาตรา ๑๑๐ (๑) (๓) (๕) (๖) (๗) และ (๘) (มาตรา ๑๑๔)
๓. พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือ
รับผิดชอบการปฏิบัติราชการหรือรับผิดชอบการปฏิบัติราชการขึ้นต่อนายกรัฐมนตรีหรือต่อรัฐมนตรี
ปลัดกระทรวง รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือนายกรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี (มาตรา ๑๒๓)
๔. พิจารณาเรื่องการคุ้มครองระบบคุณธรรม โดยแจ้งให้หน่วยงานหรือผู้ออกกฎ ระเบียบหรือคำสั่งที่
ออกตามกฎหมายข้าราชการพลเรือนและมุ่งหมายให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปซึ่งไม่สอดคล้องกับระบบคุณธรรม
เพื่อดำเนินการแก้ไขหรือยกเลิกตามควรแก่กรณี (มาตรา ๑๒๖)
๕. ออกกฎ ก.พ.ค. ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
๖. แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามที่ ก.พ.ค. กำหนด เพื่อเป็นกรรมการ
วินิจฉัยอุทธรณ์หรือเป็นกรรมการวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์

นายปรีชา นิสารัตน์ กล่าวในการประชุมว่าอำนาจหน้าที่ของ ก.พ.ค. มีหน้าที่สำคัญเพื่อพิทักษ์ระบบ
คุณธรรมลักษณะหน้าที่เป็นกึ่งศาลตุลาการมีบทบาทพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ และเรื่องร้องทุกข์ของข้าราชการ
พลเรือนสามัญที่มีต่อผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจสั่งการตามมาตรา ๕๗ ตามบทบาทที่สำคัญจึงได้จัดการ
ประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความเข้าใจในภารกิจที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับงานบริหารงานบุคคลในส่วนราชการ ๓
ประเด็น ได้แก่

- ๑) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์กรณีถูกส่งลงโทษตามกฎหมายข้าราชการพลเรือนหรือถูกสั่งให้ออก
ราชการตามมาตรา ๑๑๐ (๑) (๓) (๕) (๖) (๗) และ (๘) (มาตรา ๑๑๔)

๒) พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือ
รับผิดชอบการปฏิบัติราชการหรือรับผิดชอบการปฏิบัติราชการขึ้นต่อนายกรัฐมนตรีหรือต่อรัฐมนตรี
ปลัดกระทรวง รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือนายกรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี (มาตรา ๑๒๓)

และ ๓) เพื่อระดมความคิดเห็นร่างระเบียบ ก.พ.ค. ว่าด้วยการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้อุทธรณ์
หรือผู้ร้องทุกข์

**๑.๑ การเสวนา เรื่อง “การปฏิบัติตามคำวินิจฉัยอุทธรณ์และคำวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของ ก.พ.ค.
กับคดีปกครองที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล”** โดย นายภิรมย์ ศรีจันทร์ (ก.พ.ค.) นายอดุล จันทรงค์ดี
(ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง) ดร.กมลชัย รัตนสกววงส์ (กรรมการกฤษฎีกา) และนายปรีชา
นิศารัตน์ (รองเลขาธิการ ก.พ. ผู้ดำเนินการเสวนา)

๑.๑.๑ ก.พ.ค. เป็นกลุ่มพิทักษ์ระบบคุณธรรม ควบคุมดูแลให้การบริหารงานบุคคลภาครัฐใน
ส่วนราชการพลเรือนสามัญให้เป็นไปตามระบบคุณธรรมตามมาตรา ๔๒ ดังนี้

๑) การรับบุคคลเพื่อบรรจุเข้ารับราชการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต้องคำนึงถึง
ความรู้ความสามารถของบุคคล ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และประโยชน์ของทางราชการ

๒) การบริหารทรัพยากรบุคคลต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพองค์กรและ
ลักษณะของงาน โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

๓) การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่งและการให้ประโยชน์อื่นๆ แก่
ข้าราชการ ต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรม โดยพิจารณาจากผลงาน ศักยภาพ และความประพฤติและจะนำความ
คิดเห็นทางการเมืองหรือสังกัดพรรคการเมืองมาประกอบการพิจารณาไม่ได้

๔) การดำเนินการทางวินัย ต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ

๕) การบริหารทรัพยากรบุคคลต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง

๑.๑.๒ บทบาทหน้าที่ของ ก.พ.ค.

○ กรณีการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ในเรื่องคำสั่งลงโทษทางวินัย และสั่งให้ออกจาก
ราชการ

▪ ผู้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ได้แก่ ผู้ที่ถูกสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือผู้ที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๐

▪ ก.พ.ค. พิจารณารับเรื่องอุทธรณ์ และให้ดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาตาม
รายละเอียดในกฎ ก.พ.ค.

▪ การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับ
อุทธรณ์ แต่ขยายได้ไม่เกิน ๒ ครั้ง ครั้งละไม่เกิน ๖๐ วัน

- คำวินิจฉัยอุทธรณ์อาจมีลักษณะต่างๆ (มาตรา ๑๒๐) ดังนี้ ไม่รับอุทธรณ์ ยกอุทธรณ์ มีคำวินิจฉัยให้แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่ง และให้เยียวยาความเสียหายให้ผู้อุทธรณ์ หรือให้ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

- โดยการพิจารณาวินิจฉัยของ อ.ก.พ. แตกต่างจากการวินิจฉัยของ ก.พ. เพราะการพิจารณาของ ก.พ. พิจารณาความถูกต้องตามระเบียบที่ ก.พ. กำหนด แต่การวินิจฉัยของ อ.ก.พ. พิจารณาวินิจฉัยจากดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาเป็นองค์ประกอบสำคัญด้วย

- ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งตามมาตรา ๕๗ ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ ก.พ.ค. มีคำวินิจฉัย

- หากผู้บังคับบัญชาไม่ดำเนินการตามที่ ก.พ.ค. วินิจฉัย ให้ถือว่าจงใจละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น

- หากการลงโทษทางวินัย ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดมาเป็นขั้นต้นให้นำผลการลงโทษนั้นมาพิจารณาเป็นฐานความผิด ซึ่ง ก.พ.ค. จะเพิ่มโทษทางวินัยไม่ได้

- หากผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยสามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดได้ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ทราบ หรือถือว่าทราบคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.

○ กรณีการพิจารณาวินิจฉัยร้องทุกข์

- ผู้ที่มีสิทธิร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. ได้แก่ ข้าราชการพลเรือนที่มีความคับข้องใจอันเกิดจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อตนของผู้บังคับบัญชา และเป็นกรณีที่ไม่อาจอุทธรณ์ได้ (มาตรา ๑๒๒)

- เรื่องที่สามารถยื่นคำร้องทุกข์ได้ มี ๒ กรณี คือ ๑) ร้องทุกข์ด้วยเหตุที่เกิดจากผู้บังคับบัญชาให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป ตามลำดับ และ ๒) ร้องทุกข์ด้วยเหตุที่เกิดจากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือรับผิดชอบการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีหรือต่อรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือนายกรัฐมนตรี ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค.

- หากรับคำร้อง อ.ก.พ. พิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์เอง หรือแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เพื่อทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ตามกระบวนการในกฎ ก.พ.ค. (มาตรา ๑๒๔)

- ผลของคำวินิจฉัยในลักษณะต่างๆ ตามมาตรา ๑๒๔ ได้แก่ ไม่รับเรื่องร้องทุกข์ ยกคำร้องทุกข์ มีคำวินิจฉัยให้แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่ง และให้เยียวยาความเสียหายให้ผู้ร้องทุกข์หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

- เมื่อ ก.พ.ค. วินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์แล้วหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือรับผิดชอบการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีหรือต่อรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือนายกรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของ ก.พ.ค.

▪ หากผู้ร้องทุกข์ไม่เห็นด้วย หรือผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตามคำวินิจฉัยล่าช้า สามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้น

๑.๒ ประชุมสัมมนา เรื่อง “การออกระเบียบ ก.พ.ค. ว่าด้วยการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้อุทธรณ์ หรือผู้ร้องทุกข์ พ.ศ.” โดย รศ. ดร.กมลชัย รัตนสกาวงศ์ (กรรมการกฤษฎีกา) และนายพีรพิชญ์ วงศ์วัฒนสานต์

๑.๒.๑ การออกระเบียบ ก.พ.ค. ว่าด้วยการเยียวยาความเสียหาย

○ ตามมาตรา ๑๒๐ วรรคหนึ่ง ในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ ก.พ.ค. มีอำนาจไม่รับอุทธรณ์ยกอุทธรณ์หรือมีคำวินิจฉัยให้แก่ไขหรือยกเลิกคำสั่งลงโทษและให้เยียวยาความเสียหายให้ผู้อุทธรณ์หรือให้ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมตามระเบียบที่ ก.พ.ค. กำหนด

○ ตามมาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง ในการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ให้ ก.พ.ค. มีอำนาจไม่รับเรื่องร้องทุกข์ ยกคำร้องทุกข์หรือมีคำวินิจฉัยให้แก่ไขหรือยกเลิกคำสั่งและให้เยียวยาความเสียหายให้ผู้ร้องทุกข์หรือให้ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมตามระเบียบที่ ก.พ.ค. กำหนด

๑.๒.๒ การเยียวยาความเสียหาย

○ การเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้อุทธรณ์

▪ ผู้อุทธรณ์แบ่งเป็น ๑) ผู้อุทธรณ์ที่ถูกสั่งโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง และไม่ร้ายแรง
๒) ผู้อุทธรณ์ที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการ
▪ สิทธิประโยชน์ที่ผู้อุทธรณ์จะได้รับการเยียวยาเป็นไปตามผลการวินิจฉัยของ ก.พ.ค.

▪ แบ่งสิทธิประโยชน์เป็น ๒ ประเภท ๑) สิทธิประโยชน์ที่ส่วนราชการต้องดำเนินการเยียวยาให้แก่ผู้อุทธรณ์ ได้แก่ เงินเดือน การปรับเงินเดือนขึ้น ผลงานทางวิชาการที่ค้างการพิจารณา เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว เงินบำเหน็จบำนาญ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ โดยให้ดำเนินการโดยเร็ว ๒) สิทธิประโยชน์ที่ผู้อุทธรณ์ต้องยื่นคำร้องให้มีการเยียวยา ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน ค่าเล่าเรียนบุตร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอุทธรณ์ โดยยื่นคำขอต่อหัวหน้าส่วนราชการภายใน ๑ ปี

▪ ขั้นตอนการเยียวยาสิทธิประโยชน์ แบ่งเป็น ๒ กรณี ๑) กรณีทั่วไป ได้รับสิทธิประโยชน์ทั้ง ๒ ประเภท และ ๒) กรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่ประสงค์กลับเข้ารับราชการ เช่นเดียวกับกรณีทั่วไป ยกเว้นสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

○ การเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ร้องทุกข์

▪ ผู้ร้องทุกข์ คือข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีความคับข้องใจอันเกิดจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามของผูบบังคับบัญชา

- สิทธิประโยชน์ที่ผู้ร้องทุกข์ได้รับการเยียวยา คือ ๑) การให้สิทธิที่เสียไปหรือสิทธิที่พึงได้รับกลับคืนมา ๒) การมอบหมายงานหรือการแบ่งสรรงานให้เหมาะสม และ ๓) การปรับปรุงแก้ไขการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
- การเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ร้องทุกข์ เมื่อส่วนราชการได้ทราบคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ให้ดำเนินการหรือประสานงานเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ร้องทุกข์โดยเร็ว หากไม่สามารถเยียวยาได้ทันทีให้ผู้ร้องทุกข์ได้รับการพิจารณาเยียวยาความเสียหายในโอกาสแรก
- หลักเกณฑ์การเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ร้องทุกข์ให้พิจารณาเยียวยาความเสียหายตามสิทธิประโยชน์ที่ผู้ร้องทุกข์พึงได้รับโดยให้คำนึงถึงสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบ